

Závěr

Smyslem této práce bylo definovat a analyzovat některé nejožehavější problémy daňových trestných činů a jejich postih. Mám tím na mysli postih trestněprávní, i když za stěžejní v této oblasti považuji zejména odstranění nedostatků v oblasti prevence daňových úniků a zvýšení efektivity kontroly plnění daňových povinností, kdy tento aspekt by byl i značným ekonomickým přínosem ve formě reálného přílivu finančních prostředků do státního rozpočtu. Optimálnímu stavu, kdy se většině daňových úniků zabrání v rámci daňového řízení a trestní řízení bude pouze ultima ratio skutečně závažné daňové kriminality, však brání několik skutečností. Nejedná se o nové problémy, snaha o jejich odstranění ze strany státu trvá již delší dobu, zatím však bez dostatečně efektivních výsledků. Jedná se zejména o komplikované daňové předpisy, zejména z odvětví hmotného daňového práva obsahující řadu různých výjimek a odchylek, které jsou navíc předmětem častých novelizací (z hlediska trestního práva může mít vliv i na otázku zavinění), složité reálné i právní podnikatelské prostředí, z něhož pochází největší daňové příjmy, ale také nejrozsáhlejší daňové úniky, odlišný přístup finančních orgánů a orgánů činných v trestním řízení vyplývající zejména z rozdílných procesních postupů a pravidel dokazování (např. problematika důkazního břemene v trestním a daňovém řízení), využívání (nebo zneužívání) otevřenosti ekonomiky České republiky ve vztahu k cizině a z toho vyplývajících rozdílů v právních úpravách daňové problematiky a v praxi daňových orgánů jednotlivých států. V neposlední řadě zde pořád přetrvává nutnost nadále zvyšovat odbornou úroveň příslušníků Policie ČR v oblasti daňových předpisů.

Pokud by ze strany represivních složek mělo v dohledné budoucnosti dojít ke zlepšení činnosti, nelze to řešit izolovaně, ale s potřebnou návazností na ostatní orgány a organizace, které se touto činností rovněž zabývají. Pokud se jedná o změny organizačních struktur, efektivní by bylo vytvoření jediného celorepublikového útvaru, který by se zabýval na vysoké odborné úrovni nejzávažnějšími formami organizovaného zločinu, korupce a závažné hospodářské a finanční kriminality. Rozsah plnění úkolů tohoto útvaru by měl být určován policejním prezidentem, který by měl vycházet z vývoje kriminality a celospolečenské potřeby. V rámci tohoto

útvary by měli působit policisté s odborným vzděláním potřebným pro výkon tohoto druhu služby. Dále by bylo vhodné platové ohodnocení náročnosti plnění úkolů v této oblasti. V návaznosti na tyto opatření by pak bylo žádoucí zajistit rozšíření počtu státních zástupců, kteří se budou zabývat tímto druhem kriminality. Obdobně v oblasti soudů lze navrhnout přijetí opatření spočívajících ve vytvoření specializace soudců na vymezený druh kriminality, včetně provádění jejich dalšího odborného růstu. Obecně se dá říci, že jako nejlepší pro Českou republiku se nabízí přijetí obdobné právní úpravy, jaká je v současné době na Slovensku. Mám tím na mysli zejména institucionální rámec a procesní normy, které by zefektivnily odhalování, zjišťování a usvědčování pachatelů zvláště závažných forem (i daňové) kriminality.

Daňová kriminalita „trápí“ samozřejmě nejenom Českou republiku, je ustavičně předmětem diskusí a snah o nalézání co nejefektivnějších protiopatření i v rámci Evropské unie. Již v roce 2006 se Evropská unie rozhodla, že vydá v příštích šesti letech 481 milionů eur na spolupráci celních a daňových úřadů členských zemí. Programy, které tyto fondy financují, jsou zaměřeny především na boj s dovozem padělaného zboží a na vyměňování informací o daňových podvodech. Jednalo se o podstatné zvýšení oproti minulému období, kdy Unie vydala na tyto účely 224 milionů eur. Unie vytváří celoevropský počítačový systém, který spojuje celní úřady členských zemí a který bude hlavní položkou programu celní spolupráce. Nicméně i přes všechny tyto a další opatření musela Evropská unie v září 2008 konstatovat, že je podle odhadu ročně chudší až o 250 miliard eur, a to všechno kvůli daňovým ztrátám z podvodů. Čtyřicet miliard eur z toho připadá podle zprávy Evropského parlamentu na podvody s DPH. Úniky představují dvě až 2,5 procenta HDP unie. Evropský parlament proto nezávazně vyzval členské státy, aby boj proti daňovým podvodům začaly konečně brát vážně. Změnit by se podle europoslanců měl i výběr DPH, aby se snížilo riziko daňových úniků a podvodů při přeshraničním obchodování. Parlament například navrhuje, aby se vytvořil systém výběru DPH v zemi původu, kdy se daň z přidané hodnoty účtuje sazbou vyvážejícího členského státu. Nyní se daň vybírá tam, kde se zboží spotřebovává. Kvůli podvodům na DPH unie podle zprávy přichází o deset procent příjmů z této daně. U spotřební daně na alkoholické nápoje pak podle údajů z roku 1998 jde o osmiprocentní ztrátu, u spotřební daně na tabákové výrobky o devítiprocentní ztrátu. Daňové úniky se staly

horkým tématem v rámci EU opětovně na počátku roku 2008. Německo tehdy začalo vyšetřovat stovky lidí podezřelých z toho, že si do Lichtenštejnska a dalších daňových rájů ukryli miliardy eur, aby se vyhnuli placení německých daní z úspor. Berlín vyvinul na Lichtenštejnsko tlak, aby uvedlo svá pravidla pro bankovní tajemství do souladu s německými pravidly. Proti daňovým rájům se vyslovil i Evropský parlament. Unie by podle poslanců měla vyzvat Organizaci pro hospodářskou spolupráci a rozvoj, aby prostřednictvím svých členů uvalila sankce na daňové ráje, které nebudou spolupracovat při odhalování daňových úniků. Požádal také Evropskou unii, aby otázku odstranění daňových rájů na celém světě ponechala na pořadu dne. V České republice k největším známým daňovým podvodům patřily ty s naftou vydávanou za lehké topné oleje, při kterých stát přišel o miliardy. Podvody s DPH pak v několika případech přesahovaly stamilionové částky.

Trestná činnost (a nejenom ta daňová) bude vždy součástí společnosti, nelze ji úplně vymítit. Účelem trestněprávních norem týkajících se daňové kriminality a cílem orgánů činných v trestním řízení by mělo být přesvědčení pachatelů (eventuelně potencionálních pachatelů) trestné činnosti, že i kdyby se dostali přes kvalitní a propracovanou síť daňových zákonů a mimo dosah orgánů správce daně, spravedlivé potrestání je nemine.